

God musik for små orgler

- en præsentation af C. H. Trevors antologi
»Organ Music for Manuals«, Book 1-6

Af Jørgen P. Erichsen

■ Et stadigt tilbagevendende spørgsmål lyder: »Hvad kan du anbefale af noder for et lille orgel uden pedal?« Der findes heldigvis adskillige gode samlinger, men her vil jeg indskrænke mig til at omtale en enkelt, som jeg ved mange er blevet meget glade for, nemlig de seks hæfter som C. H. Trevor har udgivet på Oxford University Press (OUP) under den fælles titel »Organ Music for Manuals« (Orgelmusik for manualer).

Det er måske værd indledningsvis at understrege, at orgelmusik for manual alene på ingen måde er en nødløsning i mangel af et »rigtigt« orgel med pedal. Jeg tror, de fleste organister, der ellers har et større orgel til disposition, jævnligt spiller musik for manual alene, simpelthen fordi der findes så mange fremragende orgelstykker af denne art. At de så sædvanligvis er teknisk nemmere, er jo ingen skade til. Vi kan alle komme i en situation, hvor der ikke er tid til at indøve et mere krævende værk, og her har jeg selv haft stor glæde af Trevor - både til gudstjenestebrug og til koncertbrug.

Men lad os først se lidt på, hvem Trevor egentlig var. Caleb Henry Trevor blev født i 1895 i den lille by Much Wenlock nær Birmingham. Skønt han som musiker stort set var selvlært, kom han efterhånden både som orgelspiller og som pædagog og ikke mindst som udgiver til at indtage en fremtrædende plads i den engelske organistverden, ja langt uden for Englands grænser. Han endte som professor ved Royal Academy of Music i London og som organist ved St. Peter's Church; men forinden havde

han bl.a. været en tur i Indien, som organist ved domkirken i Calcutta. I 1930-erne begyndte Trevor som en af de første at udnytte radioens muligheder for at bringe den lødige musik og specielt orgelmusikken ud i hjemmene. Modsat så mange af sine landsmænd var han lydhør over for musik af enhver nationalitet og fra enhver tidsalder. Det kommer tydeligt til udtryk i en lang række pædagogiske værker og samlinger af orgelmusik, som er blevet genoptrykt igen og igen også efter udgiverens død i 1976.

Blandt disse samlinger er de seks hæfter »Organ Music for Manuals«, der tilsammen indeholder 169 orgelstykker af 66 forskellige komponister. Her er musik til enhver lejlighed: orgelkoraler, hvoraf en stor del også har tilknytning til det danske salmerekorrepertoire, frie preludier og fantasier i såvel barokstil som i romantisk stil, længere koncerterende - men ikke vanskelige - stykker, som passende kan afslutte en festgudstjeneste eller indlægges i en kirkekoncert.

Hvis man interesserer sig lidt for orgelmusikkens historie, er »Organ Music for Manuals« også en særdeles repræsentativ samling. Lad os engang se på repertoiret ud fra denne synsvinkel: Hvis man samtidig ønsker, at musikken skal være praktisk anvendelig også i dag, så skal man nok ikke gå længere tilbage end til 1500-tallet, altså renæssancen. De ældste kompositioner, vi finder i Trevors antologi er også netop fra denne tid. Vi kan finde musik af italieneren Fogliano, af nederländeren Philippe de Monte og af englænderne John Redford og Thomas Tallis - musik som er ander-

ledes, men dog ikke så fremmedartet at det vil støde nogen. Om man finder Tylman Susatos små renæssance-danse egnede til gudstjeneste, er vel en smags sag, men f.eks. i en koncert, hvor der også medvirker blokfløjter, vil de sikkert gøre sig.

Allerede når vi kommer frem til den tidlige barok, bliver repertoiret ganske omfattende. Her finder vi i »Organ Music for Manuals« musik af italienerne Merula, Banchieri, Trabaci og den berømte Frescobaldi (bl.a. fire magnificatsatser), af englænderne Tomkins og Gibbons, og af nederländeren Sweelinck er der en ganske lang og meget god toccata. Når vi så nærmer os tiden omkring Bach, bliver det til et sandt festfyrværkeri af graciøse franske duoer, trioer, prælude og nöels (Dandrieu, Nivers, Marchand, Gigault m.fl.) solide tyske koralbearbejdelser (bl.a. af Pachelbel, Johs. Walther, Zachau og Telemann) samt en række herhjemme temmelig ukendte engelske komponister af hvilke jeg især vil fremhæve flere såkaldte »voluntaires«, der tydeligvis er inspireret af Händel, og som med deres forholdsvis store længde især er velegnede til kirkekoncerter. Af vor halvvejs landsmand Buxtehude finder vi kun en enkelt ting, og af Bach er der overhovedet intet; men det har jo nok sin forklaring i, at deres værker kan man finde alle mulige andre steder. Derimod er Händel repræsenteret med bl.a. en sats fra en af orgelkoncerterne - festlig musik, som ikke er særlig vanskelig at spille.

Som bekendt interesserede den efterfølgende tid sig i mindre grad for orglet. Det er grunden til, at man praktisk talt aldrig hører orgelmusik af Haydn og Mozart og overhovedet ikke af Beethoven. Fra denne tid finder vi dog i Trevors samlinger nogle iørefaldende småstykker af bl.a. Rinck, Kittel, J. J. Charpentier, John Alcock, John Stanley samt af Georg Michael Telemann, et barne-

barn til den allerede nævnte »store« Telemann.

Mest interessant er efter min mening den romantiske del af repertoiret i »Organ Music for Manuals«, fordi denne del af orgelmusikken vel stadig er underrepræsenteret i de orgelnoder, der er i brug rundt om i de danske kirker. Navne som Goltermann, Lefébure-Wely og Chauvet siger måske ikke så mange noget i dag; men det gør i hvert fald et navn som César Franck, der i »Organ Music for Manuals« er repræsenteret med hele otte stykker. Det er nemlig en misforståelse, hvis man tror, at César Francks »serafiske« musik - som den er blevet kaldt - er forbeholdt fuldbefarne organister med store orgler. Han skrev også en hel del stykker for små orgler uden pedal (faktisk var det oprindeligt for harmonium), og flere af disse har den ægte Franck'ske tone.

Noget af den samme senromantiske tone genfinder man hos en yngre landsmand til César Franck - León Boëllmann (udtales i tre stavelser og med tryk på sidste stavelse!). Han døde i 1897 kun 35 år gammel. I mange år var han nærmest glemt, men i dag regnes han som en af orgelmusikkens helt store. Det er tydeligt, at Trevor har set det som en særlig opgave at udbrede kendskabet til Boëllmanns orgelmusik: med i alt 14 stykker er han den bedst repræsenterede komponist overhovedet i »Organ Music for Manuals«. Det er selvfølgelig en smags sag, hvad man foretrækker at spille til en gudstjeneste, men jeg kan forsikre, at de gange jeg har brugt et af Boëllmanns stykker som præ- eller postludium, har menigheden tydeligvis fundet behag i det.

Ingen af det 20. århundredes komponister er medtaget i »Organ Music for Manuals«; men her har Trevor udgivet en anden samling, som hedder »Easy modern Organ Music for Manuals«. Den medtager dog kun musik af engelske

komponister. Blandt Trevors andre udgivelser (alle fra Oxford University Press) er der grund til at nævne »Wedding Albums for Manuals« - en antologi af bryllupsmusik, der ganske vist er tilrettelagt efter engelske forhold, men hvor jeg alligevel vil mene, at størsteparten kan bruges også i den danske kirke. Med det samme forbehold kan det nævnes, at til brug ved begravelser har Trevor udgivet »Music for Funerals & Remembrance Services« - også for manual alene.